

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Житомирський державний університет імені Івана Франка (Україна)

Донбаський державний педагогічний університет (Україна)

Маріупольський державний університет (Україна)

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля (Україна)

Зеленогурський університет (Польща)

Дилема війни/миру в постгуманному світі

Збірник наукових праць

(за матеріалами міжрегіонального науково-практичного семінару
із міжнародною участю, 28-29 квітня 2017 року, м. Житомир)

Житомир - 2017

Редакційна колегія

Поліщук О. П. — голова редколегії, доктор філософських наук, професор (м. Житомир), **Троха Богдан**, доктор габілітований, професор ZU (м. Зелена Гура), **Журба М. А.**, доктор філософських наук, професор (м. Рубіжне), **Козловець М. А.**, доктор філософських наук, професор (м. Житомир), **Сабадаш Ю. С.**, доктор культурології, професор (м. Маріуполь), **Сейко Н. А.**, доктор педагогічних наук, професор (м. Житомир), **Слющинський Б. В.**, доктор соціологічних наук, професор, член-кореспондент Української академії політичних наук, академік Академії наук Вищої школи України (м. Маріуполь), **Федь В. А.**, доктор філософських наук, професор (м. Слов'янськ)

Рецензенти:

Герасимчук А. А., доктор філософських наук, професор

Ковтун Ю. В., кандидат філософських наук, доцент

Мельничук В. В., кандидат філософських наук, доцент

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 15 від 23 червня 2017 року)

Д 27 **Дилема війни/миру в постгуманному світі** : зб. наук. пр. (за матеріалами міжрегіонального науково-практичного семінару із міжнародною участю, 28-29 квітня 2017 року, м. Житомир) / За ред. О. П. Поліщук, Б. Троха, М. А. Журби та ін.— Житомир, 2017. — 72 с.

У збірнику вміщено наукові праці за матеріалами доповідей і тез викладачів, докторантів, аспірантів на міжрегіональному науково-практичному семінарі із міжнародною участю «Дилема війни/миру в постгуманному світі» (28-29 квітня 2017 року, м. Житомир), присвячених актуальним проблемам філософських, культурологічних, соціологічних, психологічних наук, які пов'язані із розвитком соціуму в умовах постгуманізму, трансгуманізму й викликів сьогодення.

Збірник буде корисним студентам, аспірантам, докторантам, викладачам вищих навчальних закладів та всім, хто цікавиться проблемами постгуманізму, трансгуманізму, біоетики.

Олена Коваленко

(м. Житомир)

МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНЗИТИВНОСТІ У ПОСТГУМАННОМУ СВІТІ

Активні процеси транзитивності у світовому соціокультурному просторі сучасності супроводжуються серйозними міграційними зрушеннями. Багато країн світу, насамперед Західної Європи, зіштовхнулися з черговою хвилею міграції, пов'язаною з військовими конфліктами у країнах Близького Сходу та Північної Африки. Перед європейськими спільнотами постала серйозна проблема реінтеграції мільйонів мігрантів-біженців, які часто є чужими європейцям у контексті соціокультурної ідентичності.

Глобалізація міграційних процесів на сучасному етапі розвитку не тільки підважує культурну ідентичність корінних народів Європи, а й зумовлює загострення етнічних і релігійних конфліктів. Актуальність проблеми дослідження специфіки міграційних процесів в умовах транзитивності зростає й на фоні провалу політики мультикультуралізму в розвинутих країнах Європи. Результатом не виваженої політики у сфері міграції стала поява не тільки закритих етнорелігійних анклавів у великих містах, а й зростання етнічної організованої злочинності, наркоторгівлі і торгівлі людьми, масових заворушень і бунтів у містах.

У зв'язку з цим перед європейцями на початку XXI ст. постала жорстка проблема впорядкування міграційних процесів через інститути громадянства. Вирішення цієї проблеми європейськими урядами здійснювалося у контексті політики мультикультуралізму. В межах концепту мультикультуралізму спрощення отримання мігрантами громадянства європейських держав мало стимулювати процеси інтеграції емігрантів у соціокультурний простір європейських спільнот. Політика отримання громадянства вкладалася в три основні моделі: асиміляції, сегрегації і плюралізму.

Спільним для цих моделей, за твердженням українських дослідників, наприклад В. Грубова і Ю. Кулагіна, стало те, що моменту отримання громадянства передувє певний період натуралізації (він коливається, зокрема від 5 років – Франція, Італія, Велика Британія, 8 років – Німеччина, крім того, до 10 років – Іспанія і Португалія), під час якої претенденти на отримання громадянства мають вивчити мову, ознайомитися з історією та конституцією країни, пізнати її культуру [1, с. 112-113]. Така досить ліберальна політика у сфері отримання громадянства сприяла помітному зростанню

показників натуралізації, а в перспективі стала й засадничим фактором міграційної кризи в Європі із періоду 2013-2017 рр. Адже достатньо часто мігранти розглядають лібералізм європейців як право не тільки зневажати етнокультурну традицію корінного народу, а й необхідну умову переведення «слабшої» культурної ідентичності на маргінес соціального розвитку. При цьому «новоприбулі європейці» нерідко орієнтуються лише на прийняття широкого спектру гарантованих ліберальними політичними режимами прав, насамперед в етнокультурній і релігійних сферах. Рецепція цих прав і свобод жодним чином не врівноважується в емігрантському середовищі набуттям цілого комплексу громадянських обов'язків без яких неможливе функціонування громадянського суспільства, а також шанобливого ставлення до культури народу та її здобутків, коли йдеться про країну прибуття мігранта.

Не додає популярності політиці мультикультуралізму й орієнтація значної частини мігрантів на життя на соціальну допомогу. Небажання інтегруватись у соціокультурну традицію європейських країн, небажання вчити мову та утриманство, як спосіб життя, з необхідністю призвело в країнах Західної Європи до зростання у партійних системах популярності правоконсервативного сегменту електорального поля та поширення шовінізму, ксенофобії та расизму серед корінного населення чи чільної нації. Одночасно провал політики мультикультуралізму та неспроможність країн Європи виробити ефективну політику щодо реінтеграції мільйонів емігрантів багато в чому пояснюється використанням владою цих країн застарілих підходів до вирішення проблеми мігрантів. Вони базувалися на соціокультурному досвіді сприйняття мігрантів з попередніх міграційних хвиль, представники яких були вихідцями переважно з християнських культур.

Сприймаючи через відкритий інформаційний простір ідеї толерантності, гуманізму, поваги до ідей свободи, рівності і братерства європейських спільнот, мусульмани з найбільш знедолених країн «третього світу» потрапляють у секуляризовані європейські соціуми. Будучи неготовими до прийняття обов'язків такого суспільства, насамперед необхідності поваги до релігійних переконань «Іншого», гендерної рівності, керівної ролі жінок у багатьох сферах соціального буття, мусульмани впадають у ситуацію відчуження від такого соціуму, закономірним наслідком чого є поширення у другому-третьому поколіннях мігрантів орієнтацій на діяльність в екстремістських і терористичних організаціях на кшталт ІДІЛ.

У цілому, сприймаючи серед західних ліберальних цінностей переважно лише високий рівень життя, як вагомий соціальний чинник, мігранти-

мусульмани залишаються прихильниками традиційного ісламу, не прагнуть засвоювати притаманні європейській соціокультурній традиції соціальні ролі, засвоювати мову корінного населення, його культуру.

Ця ситуація спровокувала у переважній більшості західноєвропейських держав радикалізацію ставлення місцевого населення до мігрантів, яке вже не боїться видатися не толерантним. Громадяни Європейського Союзу в 2010-2017 рр. масово почали голосувати за представників правих партій, які орієнтуються на збереження традиційних форм соціокультурної ідентичності і жорстку боротьбу з проявами релігійного екстремізму і тероризму.

Тому маємо появу досить неоднозначної ситуації на теренах європейської культури останніх років, коли зростає ступінь соціальної напруженості через етнічні, національні розбіжності у світогляді й способі життя мігрантів та представників чільної нації країни. І це дестабілізує соціальне життя уже багатьох країн регіону, набуваючи загрозливих виявів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грубов В. *Криза політики мультикультуралізму в європейському суспільному просторі* / Грубов Володимир, Кулагін Юрій // *Філософські виміри сучасного світу*. Вісник КНТЕУ. — 2012. — № 6. — С. 104 - 114.